

ODBORNÝ ORNITOLOGICKÝ POSUDOK

**ZAMERANÝ NA VÝSKYT A HNIEZDENIE VTÁCTVA
NA DREVINÁCH URČENÝCH NA VÝRUB RASTÚCICH
NA PARCELE REG. C-KN Č. 3899/6 V MESTSKEJ ČASTI
BRATISLAVA - VRAKUŇA**

SPRACOVATEĽ

Mgr. Ján Dobšovič
ornitológ - environmentalista

watching.sk s.r.o.
Jozefská 2987/17
811 06 Bratislava

tel.: +421903 751 330
e-mail: info@watching.sk
web: www.posudky.sk

27.3.2023

ÚVOD

Požiadavkou od objednávateľa bolo vypracovanie odborného ornitologického posudku zameraného na výskyt vtáctva na drevinách určených na výrub podľa rozhodnutia č. 8251/1261/2023/ÚRaŽP/DARM nachádzajúcich sa v lesoparku na pozemku reg. C-KN s parc. č. 3899/6 v k. ú. Vrakuňa v Bratislave. Ornitologický posudok sa zameriava na mapovanie vtáctva na drevinách určených na výrub, a najmä na to, či sa na nich nenachádzajú aktívne hniezda chránených druhov živočíchov – vtákov. V prípade, ak by sa nachádzali, objednávateľ musí požiadať o výnimku z § 35 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny alebo počkať, kým vtáctvo dohniezdi.

Použitý materiál

Na realizáciu výskumu bol použitý ďalekohľad Zeiss Conquest HD 10x42 a monokulár Kowa TSN-883 (20-60x88) so statívom Velbon Sherpa 600R. Fotodokumentácia bola robená fotoaparátom Canon EOS 7D s objektívmi Sigma 10-20mm F3.5 EX DC HSM, Canon EF-S 17-55mm f/2,8 IS USM a Canon EF 300mm f/4L IS USM s Canon Extender EF 1.4 X III.

Názvoslovie

V posudku bolo použité názvoslovie vtákov: KOVALÍK, PAČENOVSKÝ, ČAPEK, TOPERCER 2010

STAV BIOTOPOV NA LOKALITE

Jedná sa o lesopark, ktorý je tvorený časťami blízkymi parkovej zelene a časťami, ktoré sú tvorené skôr lesnými biotopmi, pričom aj parková časť je tvorená pomerne starými stromami, prevažne agátmi, v ktorých je množstvo dutín.

VÝSLEDKY

Lokalita bola navštívená celkovo 4-krát, a to 22.3. 24.3., 25.3. a 26.3.2023. Počas prvej návštevy boli len identifikované stromy určené na výrub, počas druhej návštevy boli identifikované najproblematickejšie miesta na výskum. Počas tretej návštevy boli identifikované všetky možné miesta na hniezdenie v tomto období, najmä dutiny na stromoch.

Bola použitá tzv. líniová metóda, počas ktorej boli zaznamenávané všetky druhy vtákov vyskytujúce sa na lokalite.

Stromy boli v tomto období bez listov a kontrola tzv. klasických hniezd na týchto stromoch bola jednoduchá. Na stromoch sa ale nachádzalo množstvo dutín, z ktorých veľký počet bol tak vysoko, že nebolo možné sa k nim dostať. Niektoré boli kontrolované pomocou endoskopickej kamery a tie, ktoré boli tak vysoko, že priama kontrola nebola možná, boli kontrolované plašením - to znamená pomocou dlhej tyče a pokiaľ počas plašenia z vnútra nevyleteli dospelé jedince, je vysoko pravdepodobné, že tieto dutiny neboli obsadené. Táto metóda nie je síce 100 %-ná, pretože v tomto období sa môžu samice nachádzať mimo hniezda a do dutín chodia len jednotlivo znášať vajcia, ale predpokladáme, že pravdepodobnosť, že v takto kontrolovaných hniezdach hniezdia jedince, je blízka nule.

Počas výskumu na všetkých skúmaných 47 ks stromov určených na výrub boli zistené dutiny vhodné na hniezdenie na 11-tich stromoch, jedna búdka na jednom zo stromov, na piatich stromoch boli nájdené vhodné miesta najmä na hniezdenie sýkoriek, prípadne iných druhov, akými sú najmä kôrovníci. Jeden strom bol obrastený brečtanom, ktorý patrí medzi vždyzelené rastliny a v tomto období by tam mohli hniezdiť najmä drozdy, pričom tu boli nájdené tri neaktívne hniezda, patriace podľa všetkého jednému z druhov drozdov (*Turdus* sp.). Na dvoch

stromoch boli nájdené staršie už nepoužívané hniezda, podľa všetkého hniezda, ktoré patria druhu holub hrivnák (*Columba palumbus*).

Druhy vtákov na lokalite – 23 druhov:

Brhlík obyčajný (*Sitta europaea*) Ozýval sa počas všetkých návštev, ale nie v blízkosti stromov určených na výrub. Nebolo zaznamenané obranné správanie jedincov v blízkosti stromov určených na výrub.

Červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*) Druh sa vyskytoval na skúmanej lokalite v počte 1 ks. V tomto období si ešte len hľadá vhodné miesta na hniezdenie, hniezdiť začína zvyčajne až v druhej polovici apríla, v ojedinelých prípadoch začiatkom apríla. Aktuálne ešte nehniesdi.

Drozd čierny (*Turdus merula*) Druh bol na lokalite zaznamenaný pri viacerých návštevách. Predpokladáme, že v minulosti mal hniezda na strome č. 42 obrastenom brečtanom. V tomto čase sa tu nenachádzajú žiadne aktívne hniezda tohto druhu.

Drozd plavý (*Turdus philomelos*) Druh je na lokalite len krátko a len teraz obsadzuje teritóriá. V tomto období nehniesdi.

Ďateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*) Druh sa ozýval iba zo vzdialenejších miest.

Ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*) Druh sa ozýval iba zo vzdialenejších miest.

Ďateľ veľký (*Dendrocopos major*) Druh sa ozýval aj neďaleko stromov určených na výrub,

Holub divý (*Columba livia f. domestica*) Z listu k.č.:2053/656/04-5.1pil z Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky vyplýva, že tento druh nie je možné považovať v zmysle § 33 ods. 3 zákona č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny za chránený druh živočícha. To znamená, že na manipuláciu s ním, alebo na jeho usmrtenie nie je potrebná výnimka z § 35 ods.1 zákona o ochrane prírody a krajiny. Boli zaznamenané len jeho prelety. Druh hniezdi v blízkosti ľudských sídiel, a to najmä na rôznych budovách v rôznych výklenkoch, na strechách, balkónoch a pod. Na drevinách teda nehniesdi.

Holub hrivnák (*Columba palumbus*) Druh bol zaznamenaný v blízkosti lokality. Stavia si veľké nápadné hniezda, ktoré na predmetných drevinách neboli objavené. Jeho hniezda, ale neaktívne, boli nájdené na stromoch č. 13 a 18.

Hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*) Ozývala sa na viacerých miestach, ale nezaznamenali sme jej hniezdenie.

Kanárik poľný (*Serinus serinus*) Druh bol zaznamenaný len na poslednej návšteve. V tomto období len obsadzuje svoje teritóriá.

Kavka tmavá (*Corvus monedula*) Pre jej hniezdenie je vhodná zrejme len búdka na strome č. 15, ale táto sa javila ak neobsadená.

Mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*) Druh bol na lokalite zaznamenaný len raz, ale v tomto období ešte nehniesdi.

Pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*) Tento druh sa ozýval naprieč celým parkom, ale hniezda na stromoch určených na výrub ešte neboli zaznamenané.

Stehlík obyčajný (*Carduelis carduelis*) Pri tomto druhu sa jednalo len o prelet.

Straka obyčajná (*Pica pica*) Jednalo sa len o prelety, ale druh si robí naozaj veľmi veľké nápadné hniezda, ktoré na predmetných stromoch neboli zaznamenané.

Sýkorka belasá (*Parus caeruleus*) V blízkosti skúmanej lokality sa vyskytovalo niekoľko jedincov tohto druhu. V tomto období si druh hľadá vhodné miesta na hniezdenie, ale ešte nehniesdi. Na predmetných drevinách si druh nestaval svoje hniezda.

Sýkorka veľká (*Parus major*) V blízkosti skúmanej lokality sa vyskytovalo niekoľko jedincov tohto druhu. V tomto období si druh hľadá vhodné miesta na hniezdenie, ale ešte nehniezdi. Na predmetných drevinách si druh nestaval svoje hniezda.

Škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*) V tomto období druh len obsadzuje dutiny, ale zatiaľ predmetné dutiny ešte neobsadil.

Vrabc domový (*Passer domesticus*) Na hniezdenie využíva najmä rôzne miesta na budovách a nie dreviny. Na týchto drevinách druh nehniezdi. Nie je predpoklad negatívneho vplyvu výrubu na hniezdenie tohto druhu.

Vrana popolavá (*Corvus cornix*) Jednalo sa len o prelety, ale druh si robí naozaj veľmi veľké nápadné hniezda, ktoré na predmetných stromoch neboli zaznamenané.

Zelienka obyčajná (*Carduelis chloris*) Druh bol na lokalite zaznamenaný viackrát, ale nie na stromoch určených na výrub. Predpokladáme, že hniezdi niekde v ihličnatých drevinách v okolí.

Žlna zelená (*Picus viridis*) Bol zaznamenaný len hlas tohto druhu v pomerne veľkej vzdialenosti. Nevykazoval správanie, ktoré by nasvedčovalo jeho hniezdeniu na skúmaných stromoch, v tomto období ešte nehniezdi.

Zoznam problematických stromov:

Strom č. 3: Menšie dutiny vhodné najmä na hniezdenie sýkoriek.

Strom č. 4: Pomerne čerstvá, podľa všetkého tohtoročná dutina od datľa, ale bez prítomnosti dospelých jedincov. V tomto čase sa v hniezde nenachádzal žiadny dospelý jedinec.

Strom č. 12: Dutina vhodná na hniezdenie.

Strom č. 13: Hniezdo hrivnáka a dutina, ktorá je zatiaľ neobsadená

Strom č. 15: Na tomto strome sa nachádza búdka. V tomto čase sa v nej nenachádzali žiadne dospelé jedince, takže je momentálne neobsadená.

Strom č. 18: Na strome sa nachádza dutina a hniezdo hrivnáka.

Strom č. 19: Na strome je prasklina, ktorá vyhovuje pre hniezdenie napríklad rôznych druhov sýkoriek.

Strom č. 21: Dutina vhodná na hniezdenie.

Strom č. 23: Dutina vhodná na hniezdenie.

Strom č. 24: Dutina vhodná na hniezdenie.

Strom č. 25: Odchýpená kôra vhodná pre hniezdenie sýkorky, alebo kôrovníka.

Stromy č. 33 – 35: Množstvo vhodných miest na hniezdenie najmä sýkoriek. Viaceré menšie dutiny, či odchlýpená kôra.

Strom č. 37: Dutina vhodná na hniezdenie.

Strom č. 41: Obrastený strom brečtanom, na ktorom je množstvo miesta na hniezdenie vtáctva, pričom sa tu nachádzali minimálne tri staršie neaktívne hniezda vtákov.

Strom č. 42: Dutina vhodná na hniezdenie najmä sýkoriek.

Strom č. 46: Dutina vhodná na hniezdenie.

LITERATÚRA

BALÁŽ, M., 2006: Hniezdna biológia slávika krovínového (*Luscinia megarhynchos*) vo vetrolamoch (JZ Slovensko). In: Tichodroma 18 (2006) 97-104

FERIANC, O., 1977: Vtáky Slovenska 1. VEDA, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 688 pp.

FERIANC, O., 1979: Vtáky Slovenska 2. VEDA, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 470 pp.

HUDEC, K. et al., 1983: Fauna ČSSR Ptáci – Aves Díl III Academia, Praha, 1216 pp.

JANDA, J., ŘEPA, P., 1986: Metody kvantitatívneho výskumu v ornitológii. Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 158 pp.

KOVALIK, P., PAČENOVSKÝ, S., ČAPEK, M., TOPERCER, J., 2010: Slovenské mená vtákov. SOS/BirdLife Slovensko, Bratislava, 396 pp.

DEMKO, M., KRIŠTÍN, A., PAČENOVSKÝ, S., 2014: Červený zoznam vtákov Slovenska. SOS/BirdLife Slovensko, 52 pp.

MARHOLD, K., HINDÁK, F., (eds.), 2011: Zoznam nízich a vyšších rastlín Slovenska, <http://ibot.sav.sk/checklist/index.php?lang=sk&doc=> (20.6.2011)

ZÁVER

Počas výskumu bolo zaznamenaných 23 druhov vtákov. Na drevinách určených na výrub nebolo zaznamenané žiadne aktívne hniezdo. Boli zaznamenané len neaktívne hniezda, a to konkrétne na stromoch č. 13 a 18 – predpokladáme, že patrili druhu holub hrivnák (*Columba palumbus*) a na strome č. 41, ktorý je obrastený brečtanom, tam predpokladáme že sa jednalo o staršie hniezdo drozdov (*Turdus* sp.). Na 11-tich stromoch boli zaznamenané dutiny vhodné na hniezdenie (stromy č. 3, 4, 12, 13, 18, 21, 23, 24, 37, 42, 46), jedna búdka (strom č. 15), na piatich stromoch boli nájdené vhodné miesta najmä na hniezdenie sýkoriek (stromy č. 19, 25, 33, 34, 35).

Podľa § 35 ods. 2 písm. b zákona č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny je zakázané odstraňovať alebo úmyselne poškodzovať alebo ničiť hniezda chráneného živočícha v jeho prirodzenom areáli. Keďže nie je definované aké hniezda, či aktívne alebo neaktívne, a či už použité, máme za to, že je potrebné požiadať o výnimku zo zákazu príslušný orgán ochrany prírody a krajiny na zničenie hniezd na stromoch č. 3, 4, 12, 13, 18, 21, 23, 24, 37, 41, 42, 46, keďže na uvedených stromoch sa nachádzajú staršie hniezdné dutiny po d'atľoch a následne iných druhoch, alebo staršie neaktívne hniezda drozdov či holubov hrivnákov.

Pred výrubom stromu č. 15 je potrebné najprv odmontovať búdku a následne ju premiestniť, ideálne, ak sa z búdky odstráni tzv. bydielko (palička rovno pod vletovým otvorom).

Kompenzačné opatrenia:

Keďže výrubom drevín sa zničí minimálne 11 dutín a 5 ďalších miest na hniezdenie, je potrebné umiestniť minimálne 5 hniezdných búdok pre hniezdenie sýkoriek a ďalšie aspoň tri búdky pre hniezdenie škorcov. Tieto búdky je dobré umiestniť najneskôr do polovice apríla.

Platnosť posudku je 7 dní.

V Bratislave 27.3.2023